

**2022 — 2026-YILLARGA MO‘LJALLANGAN YANGI O‘ZBEKISTONNING
TARAQQIYOT STRATEGIYASIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI
RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI.**

*Ashurova Muborak Xayrulloevna-Buxdu,
Marketing va menejment kafedrasida katta o‘qituvchisi
Mirzoaliyev Behruz Usmonaliyevich-Buxdu, talaba.*

Mamlakatimizda 2021-yil 2016-yilga nisbatan Iqtisodiy ko‘rsatkichlar: YAIM 1,3 baravarga, sanoat 1,3 baravarga, qishloq xo‘jaligi 1,1 baravarga, xizmatlar 1,7 baravarga, eksport 1,4 baravarga va investitsiyalar 2,2 baravarga oshgan. Ijtimoiy ko‘rsatkichlarga nazar tashlansa: o‘rtacha ish haqi 2,2 baravar oshdi, markazlashgan ichimlik suvi ta‘minoti 61 % dan 70 %ga, MTM bilan qamrov 27 % dan 60 %ga hamda OTM bilan qamrov 9 % dan 28 %ga yetdi. Infratuzilma ko‘rsatkichlari esa: yangidan qurilgan, rekonstruksiya qilingan va ta‘mirlangan yo‘llar 51,2 min km, yangidan tortilgan va rekonstruksiya qilingan ichimlik suv tarmoqlari 18,8 min km, elektrlashtirilgan temir yo‘llari 658 km, dasturlar doirasida foydalanishga topshirilgan uy-joylar maydoni 11,2 mln kv m., yangidan ishga tushirilgan elektr quvvatlari 4,4 GVt va yangi qurilgan va ta‘mirlangan ko‘priklar soni 849 tani tashkil etmoqda. Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasida kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish yo‘llari belgilab olindi:

- Iqtisodiyot tarmoqlarida barqaror yuqori o‘sish sur‘atlarini ta‘minlash orqali kelgusi besh yilda aholi jon boshiga yalpi ichki mahsulotni — 1,6 baravar va 2030-yilga borib aholi jon boshiga to‘g‘ri keladigan daromadni 4 ming AQSh dollaridan oshirish hamda “daromadi o‘rtachadan yuqori bo‘lgan davlatlar” qatoriga kirish uchun zamin yaratish;

- Makroiqtisodiy barqarorlikni ta‘minlash va yillik inflatsiya darajasini 2023-yilgacha bosqichma-bosqich 5 foizgacha pasaytirish;

- Davlat budjeti taqchilligini qisqartirish va 2023-yildan yalpi ichki mahsulotga nisbatan uning 3 foizdan oshib ketmasligini ta‘minlash;

- Har bir tuman budjetining kamida 5 foizini “Fuqarolar budjeti” dasturi doirasida aholining takliflari asosida eng dolzarb muammolarni yechishga sarflashni tashkil qilish;

- Davlat qarzini boshqarishda yiliga yangi jalb qilingan tashqi qarz miqdori 4,5 milliard AQSh dollaridan oshib ketmasligini ta‘minlash;

- Milliy iqtisodiyot barqarorligini ta‘minlash va yalpi ichki mahsulotda sanoat ulushini oshirishga qaratilgan sanoat siyosatini davom ettirib, sanoat mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmini 1,4 baravarga oshirish;

- Sanoatning yetakchi tarmoqlari va iqtisodiyotni yanada liberallashtirish hamda transformatsiya jarayonlarini yakunlash;

- Energiya resurslari va tabiiy gaz bozorlarini ijtimoiy himoya kafolatlarini belgilagan holda erkinlashtirib, sohaga xususiy investitsiyalarni keng jalb qilish hamda ehtiyojmand aholini himoya qilish uchun ijtimoiy iste'mol normalarini kiritish;

- Iqtisodiyot tarmoqlari va aholiga neft-gaz mahsulotlarini uzluksiz yetkazib berilishini ta'minlash;

- Mis sanoati klasterini tashkil etish orqali mis va boshqa mahsulotlar ishlab chiqarish hajmini 2 baravar ko'paytirish hamda 8 milliard dollarlik mahsulot ishlab chiqarish uchun asos yaratish;

- Kimyo va gaz-kimyosi sohasini rivojlantirish va tabiiy gazni qayta ishlash darajasini 8 foizdan 20 foizga yetkazish orqali kimyo sanoatida 2 milliard AQSh dollariga teng mahsulot ishlab chiqarish;

- Avtomobil sanoatida kooperatsiyani yanada rivojlantirish orqali ishlab chiqarish hajmini 1,4 baravarga, eksport hajmini 2 baravarga ko'paytirish va mahalliyashtirish darajasini oshirish. Chirchiq shahrida qishloq xo'jaligi mashinasozligi ishlab chiqarishini yagona sanoat klasteri usulida tashkil etish;

- Qurilish materiallari ishlab chiqarish hajmini 2 baravarga ko'paytirish;

- To'qimachilik sanoati mahsulotlari ishlab chiqarish hajmini 2 baravarga ko'paytirish;

- Charm-poyabzal sohasini rivojlantirish orqali ishlab chiqarish hajmini 3 baravarga ko'paytirish;

- Farmatsevtika sanoati mahsulotlari ishlab chiqarish hajmini 3 baravar ko'paytirish va mahalliy bozorni ta'minlash darajasini 80 foizga yetkazish;

- Elektrotexnika sanoatida yuqori qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarish hajmini 2 baravarga va eksportini 3 baravarga oshirish;

- Mebel mahsulotlari ishlab chiqarish hajmini 2,8 baravarga ko'paytirish;

- Oziq-ovqat sanoatini rivojlantirish dasturini amalga oshirish;

- Yirik sanoat tarmoqlari va hududiy korxonalar o'rtasida sanoat kooperatsiyasini rivojlantirish;

- Sanoat tarmoqlarida mehnat unumdorligini oshirish dasturlarini keng joriy qilish.

O'zbekistonda 2022-2026 –yillarda kichik biznes va tadbirkorlikda erishilgan yutuqlar tahliliga kelsak , 2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasining 33-maqsadi Hududlarni mutanosib rivojlantirish orqali hududiy iqtisodiyotni 1,4-1,6 baravarga oshirish bo'lib, unga ko'ra 8 ta yo'nalishdagi ishlarni amalga oshirish ko'zda tutilgan:

1) 14 ta hudud bo'yicha tuman va shaharlar kesimida ishlab chiqilgan besh yillik hududiy dasturlarni amalga oshirish. Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish reyting ko'rsatkichlari "qoniqarsiz" bo'lgan shahar va tumanlar bo'yicha amaliy chora-tadbirlar dasturini ishlab chiqish va amalga oshirish.

2) Hududlarda aholining yashash sharoitini yaxshilash uchun urbanizatsiya siyosatini yanada takomillashtirish. Samarqand va Namangan shaharlarini istiqbolda “millionlik shaharlar”ga aylantirish bo‘yicha choralar ko‘rish. 450 ming aholiga mo‘ljallangan Yangi Andijon shahrining dastlabki bir nechta mavzellarini qurib, foydalanishga topshirish. Qashqadaryo viloyatining urbanizatsiya darajasini 50 foizga yetkazish.

3) Shaharlardagi aholining turmush tarzi qulayligini baholovchi “Shaharlar qulayligi” indeksini joriy etish.

4) Shaharlarni raqamlashtirish, qurilish va loyihalashtirish ishlari sifatini oshirish va “Aqlli shahar” konsepsiyasiga muvofiq rivojlantirish.

5) Toshkent shahrida barpo etilgan “INNO” innovasion o‘quv-ishlab chiqarish texnoparkini 4 ta xududda tashkil etish. Innovasion hududga aylantirilayotgan tumanlarda yuqori qo‘shilgan qiymat yaratadigan innovasion mahsulotlar ishlab chiqarish texnologiyalarini o‘zlashtirish.

6) Oliy ta'lim muassasalarida arxitektura-qurilish sohasida olib borilayotgan ilmiy izlanishlarni amaliyot bilan uyg‘unlashtirish.

7) Qurilish sohasini texnik tartibga solish. Aholi punktlarining shaharsozlik hujjatlarini ishlab chiqish tizimini tubdan takomillashtirish va shaharsozlik hujjatlari bilan ta'minlash dasturini ishlab chiqib, amalga oshirish.

8) Aholini joylashtirishning bosh sxemasini ishlab chiqish. Renovatsiya va uy-joylar dasturlari asosida shaharlarda eskirgan uylar o‘rniga 19 million kvadrat metrdan ortiq zamonaviy uy-joylarni barpo etish, 275 mingdan ziyod oilaning yangi massivlarga ko‘chib o‘tishi uchun sharoit yaratish.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash va rag‘batlantirish, ularning faoliyati uchun qulay muhit yaratish borasida amalga oshirilayotgan tadbirlar 2022 yilning 1 aprel holatiga 21 836 ta kichik biznes subyektlarini (dexqon va fermer xo‘jaliklarisiz) tashkil etish imkonini berdi. (2021 yilning shu davriga nisbatan 110,8 foizga ko‘pdir).

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Khayrulloevna A. M. The substantial economic benefits of tourism //Academy. – 2020. – №. 3 (54). – С. 39-40.

2. Пирназарович А. Х., Ашурова М. Х. Меҳнат ресурслари ва улардан унумли фойдаланиш йўллари //Экономика и финансы (Узбекистан). – 2015. – №. 11. – С. 52-57.

3. Пирназарович А. Х., Ашурова М. Х. Ишчи кучи сифати ва рақобатбардошлигини ошириш йўллари //Экономика и финансы (Узбекистан). – 2014. – №. 9. – С. 18-27.

4. Ashurova M. CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF INCREASING THE EFFECTIVENESS OF ADVERTISING ACTIVITIES IN TOURIST COMPANIES //Центр научных публикаций (buxdu. uz). – 2023. – Т. 44. – №. 44.

5. Xayrullayevna A. M. THE IMPLEMENTATION OF THE DIGITAL ECONOMY FOR HUMAN DEVELOPMENT IN OUR COUNTRY AND THE EFFECTIVENESS OF USING DIGITAL TECHNOLOGIES //International Journal of Education, Social Science & Humanities. – 2024. – Т. 12. – №. 3. – С. 909-917.

6. Xayrullayevna A. M., Amirbek S. ECONOMIC CONSEQUENCES OF UNEMPLOYMENT IN THE DIGITAL ECONOMY: CURRENT PROBLEMS AND SOLUTIONS //INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION. – 2024. – Т. 3. – №. 29. – С. 199-202.

7. Muborak A. K., Khurshida B. B. THE ROLE OF ECOTOURISM TO SOLVE ECOLOGIC PROBLEMS //СОВРЕМЕННОЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ ПРИРОДНОЙ СРЕДЫ И НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ. – 2017. – С. 171-174.

8. Khayrulloevna A. M., Sharipovna B. M. The impact of the pandemic on financial and economic activities //Academy. – 2021. – №. 4 (67). – С. 27-28.

9. Ashurova M. MINTAQALAR TURIZM SOHASIGA INVESTITSIYA KIRITISHNING SAMARADORLIGI VA INNOVATSION YO‘LLARI //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2022. – Т. 16. – №. 16.

10. Ashurova M. TREND ANALYSIS OF THE BALANCE OF THE INDUSTRY UNDER THE CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2023. – Т. 42. – №. 42.